

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

ISSN 2521-1463

ЗАСТОСУВАННЯ
ПОЛІГРАФА
І СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ
В ЮРИДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ

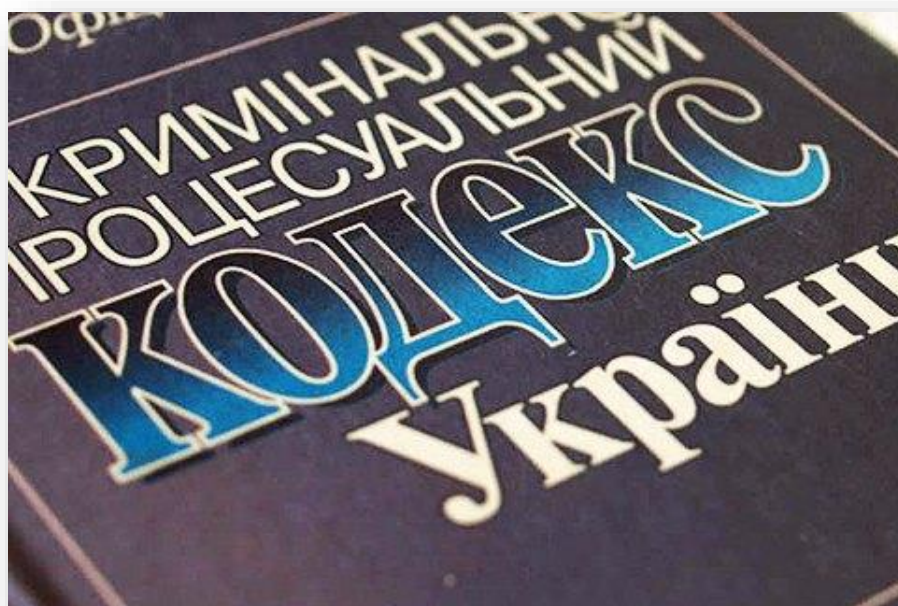

tel.: +38(044)2287615, +38(093)4767260

Назаров О.А.

Судова практика доручення проведення судово-товарознавчих експертиз в кримінальних провадженнях експертам (фахівцям) не державних спеціалізованих установ в Україні в 2018 році

*Інформаційний довідник судового експерта
товарознавця (оцінювача)*

Київ 2018

**ONLINE ЖУРНАЛ «СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.
ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА І СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ В
ЮРИДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ»**

Назаров О.А.

**Судова практика доручення проведення судово-
товарознавчих експертиз в кримінальних
провадженнях експертам (фахівцям) не державних
спеціалізованих установ в Україні в 2018 році**

*Інформаційний довідник
судового експерта товарознавця (оцінювача)*

Київ 2018

УДК: 685,34(045)

ББК 67.52

Н 19

Рекомендовано до застосування громадською професійною організацією «Всеукраїнська незалежна науково-дослідна експертна спілка» (рішення Всеукраїнського навчально-методичного семінару з проблематики сучасного стану регулювання судової експертизи в судочинстві України 12 травня 2018 р., м. Київ, Україна).

Про автора:

Назаров Олег Анатолійович – представник - член ГО «Всеукраїнська незалежна науково-дослідна експертна спілка» у Верховній раді України, головний редактор реферативно-наукового online журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці», викладач Національної школи суддів України, правознавець, кандидат психологічних наук зі спеціальності «Юридична психологія», доцент, експерт-психолог, поліграфолог, здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук. Досвід роботи в судовій експертизі з 2002 року.

Телефон для довідок з питань судово-експертної діяльності:
+38 (093) 476-72-60.

Н 19 Назаров О.А.

Судова практика доручення проведення судово-товарознавчих експертиз в кримінальних провадженнях експертам (фахівцям) не державних спеціалізованих установ в Україні в 2018 році : інформаційний довідник судового експерта товарознавця (оцінювача). – К.: online журнал «Судово-психологічна експертиза», 2018 – 16 с. (додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці»).

ISSN: 2521-1463

УДК: 685,34(045)

ББК 67.52

© Назаров О.А., 2018

© online журнал «Судово –
психологічна експертиза», 2018.

ЗМІСТ

Вступ 4
Розділ 1. Юридичне обґрунтування необхідності звернення до слідчого судді стороні обвинувачення або стороні захисту з клопотанням про доручення проведення судової товарознавчої експертизи 5
Розділ 2. Правова позиція суду щодо доручення проведення судово-товарознавчої експертизи судовим експертам, які не працюють в державних спеціалізованих установах 6
Розділ 3. Юридичне обґрунтування залучення фахівця (оцінювача) до проведення судової товарознавчої експертизи в кримінальному провадженні 8
Розділ 4. Інші варіанти юридичного обґрунтування надання доручення судовим експертам, які не працюють в державних спеціалізованих установах на проведення судових товарознавчих експертиз 9
Розділ 5. Приклади судових рішень про доручення проведення судово-товарознавчих експертиз в кримінальних провадженнях експертам (фахівцям) не державних спеціалізованих установ в Україні 10
Розділ 6. Судове обґрунтування типової відмови судовому експерту не державної установи у залученні його до проведення судово-товарознавчої експертизи у кримінальному провадженні 12
Розділ 7. Судове обґрунтування типової відмови фахівцю (оцінщику) у залученні його у якості експерта до проведення судово-товарознавчої експертизи у кримінальному провадженні 13

ВСТУП

За даними реєстру судових рішень¹, в 2018 році (станом на 01.05.2018) судово-товарознавча експертиза слідчими суддями призначалася біля 5635 разів. В реєстрі атестованих судових експертів² внесена інформація про 990 судових експертів товарознавців, які отримали кваліфікацію судового експерта як фахівці державних спеціалізованих установ. Крім того, за інформацією Міністерства юстиції України атестованих судових експертів, які не працюють в державних спеціалізованих установах та мають кваліфікацію судового експерта з товарознавчої експертизи за напрямками (товарознавча, автотоварознавча, транспортно-товарознавча) налічує 147 осіб³. За приблизним підрахунком, з 5635 прийнятих слідчими суддями ухвал про доручення проведення судово-товарознавчих експертиз в 2018 році, біля 1127 судових рішень (до 20 відсотків) прийнято про доручення проведення судово-товарознавчих експертиз судовим експертам, які не працюють в державних спеціалізованих установах. Поряд з цим, до 563 разів або до 10 відсотків доручених експертиз було призначено оцінювачам як фахівцям, які володіють спеціальними знаннями з досліджуваних питань.

Орієнтовно, найчастіше слідчими суддями в 2018 році експертизи доручалися судовим експертам недержавних спеціалізованих установ в *Харківській, Полтавській, Дніпропетровській, Київській, Донецькій областях*. Оцінювачи, як фахівці у відповідній галузі знань, найчастіше залучалися у якості експертів в *Закарпатській, Кіровоградській, Одеській, Запорізькій областях*⁴. В проаналізованих судових ухвалах про доручення проведення судової товарознавчої експертизи в кримінальних провадженнях, слідчі судді, ухвалюючи судові рішення про доручення проведення судової товарознавчої експертизи здебільшого керувалися такими статтями Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК) як: ч. 3 ст. 9, 40, 84, 92, 93, 101, 107, 110, 243, 244, 309, 369-372, 395, 509, 532.

Оскільки норми КПК мають більшу юридичну силу у порівнянні з вимогами Закону України «Про судову експертизу», то положення частини 1 статті 7 цього закону, а саме, що судово-експертну діяльність у кримінальному провадженні здійснюють державні спеціалізовані установи, розглядалося судами перманентно з урахуванням прямих норм КПК, які жодної із обмежень про доручення проведення судової експертизи лише державним спеціалізованим установам не мають. Так, згідно ч. 3 ст. 9 КПК, закони та інші нормативно-правові акти України, положення яких стосуються кримінального провадження, повинні відповідати цьому Кодексу. При здійсненні кримінального провадження не може застосовуватися закон, який суперечить цьому Кодексу.

¹ <http://www.reyestr.court.gov.ua>

² <http://rase.minjust.gov.ua>

³ <https://minjust.gov.ua/files/general/2018/05/02/20180502141953-33.doc>

⁴ Кількісна статистика яка була зібрана автором і наведена в роботі відображає лише авторську думку.

РОЗДІЛ 1. ЮРИДИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗВЕРНЕННЯ ДО СЛІДЧОГО СУДДІ СТОРОНИ ОБВИНУВАЧЕННЯ АБО СТОРОНИ ЗАХИСТУ З КЛОПОТАННЯМ ПРО ДОРУЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Відповідно до п. 19 ч. 1 ст. 3 КПК України слідчий, прокурор та адвокат є сторонами кримінального провадження.

Згідно з главою 3 параграфу 2 ст. 40 КПК України слідчий органу досудового розслідування є стороною обвинувачення, тобто є стороною кримінального провадження та має право звернутись з клопотанням про проведення експертизи до слідчого судді. Теж саме відноситься до захисника, дії якого регламентуються в такому разі статтею 46 КПК України.

Згідно ч. 2 ст. 84 КПК України процесуальними джерелами доказів є показання, речові докази, документи, **висновки експертів**. Доказами в кримінальному провадженні, відповідно до ст. 84 КПК України, є фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

Відповідно до ст. 91 КПК України⁵ у кримінальному провадженні підлягають доказуванню, зокрема, подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення).

Посилання на ч. 1 ст. 92 КПК України, робиться за потреби, здебільшого слідчим або прокурором де зазначено, що обов'язок доказування обставин, передбачених статтею 91 цього Кодексу, за винятком випадків, передбачених частиною другою цієї статті, покладається на слідчого, прокурора та, в установлених цим Кодексом випадках, - на потерпілого.

Згідно ст. 93 КПК України збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому цим Кодексом.

Згідно з ч. 2 ст. 93 КПК України, сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених цим Кодексом.

Сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, здійснює збирання доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування,

⁵ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, **висновків експертів**, висновків ревізій, актів перевірок; ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів (ч. 3 ст. 93 КПК України).

Відповідно до ч. 1 ст. 101 КПК України, висновок експерта - це докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи.

Згідно з ч.1 ст. 242 КПК України (в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017) експертиза проводиться **експертною установою, експертом або експертами**, за дорученням слідчого судді чи суду, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження або, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання.

Слідчий або прокурор зобов'язані звернутися з клопотанням до слідчого судді для проведення експертизи щодо визначення розміру матеріальних збитків, шкоди немайнового характеру, шкоди довкіллю, заподіяної кримінальним правопорушенням (п. 6 ч. 2 ст. 242 КПК України).

У вказаних випадках призначення і проведення експертизи є обов'язковим, оскільки така вимога КПК України зумовлена необхідністю доказування тих обставин, без встановлення яких не можливо вирішити кримінальне провадження.

Статтею 243 КПК України передбачено, що **експерт залучається за наявності підстав для проведення експертизи за дорученням слідчого судді чи суду**, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження.

За нормами ст. 244 КПК України, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання, сторони кримінального провадження **мають право** звернутися з клопотанням про проведення експертизи до слідчого судді.

РОЗДІЛ 2. ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ СУДУ ЩОДО ДОРУЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ СУДОВИМ ЕКСПЕРТАМ, ЯКІ НЕ ПРАЦЮЮТЬ В ДЕРЖАВНИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ УСТАНОВАХ

За нормами частин 3, 6 ст. 244 КПК України, клопотання про проведення експертизи, розглядається слідчим суддею місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування, не пізніше п'яти днів із дня його надходження до суду. Слідчий суддя задовольняє клопотання, якщо особа, яка звернулася з відповідним клопотанням, доведе, що для вирішення питань, що мають істотне значення для кримінального

провадження, необхідне залучення експерта. Слідчий суддя **самостійно визначає експерта**, якого необхідно залучити, або експертну установу, якій необхідно доручити проведення експертизи.

Згідно ч. 1 ст. 69 КПК України експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань. Відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону України «Про судову експертизу»⁶ судово-експертну діяльність у кримінальному провадженні здійснюють державні спеціалізовані установи, а в інших випадках - також судові експерти, які не є працівниками зазначених установ, та інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань у порядку та на умовах, визначених цим Законом.

У відповідності до ч. 3 ст. 7 Закону України «Про судову експертизу», виключно державними спеціалізованими установами здійснюється судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз. Відповідно до «Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень» затвердженої наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 року № 53/5 (зі змінами), судово-товарознавча експертиза не відноситься до криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз.

Згідно ч. 3 ст. 10 Закону України «Про судову експертизу», до проведення судових експертиз, крім тих, що проводяться виключно державними спеціалізованими установами, можуть залучатися також судові експерти, які не є працівниками цих установ, за умови, що вони мають відповідну вищу освіту, освітньо-кваліфікаційний рівень не нижче спеціаліста, пройшли відповідну підготовку в державних спеціалізованих установах Міністерства юстиції України, атестовані та отримали кваліфікацію судового експерта з певної спеціальності у порядку, передбаченому цим Законом. Для ухвалення судового рішення в клопотанні сторони захисту або обвинувачення повинна бути зазначена наступна обов'язкова інформація:

1. Номер діючого свідоцтва судового експерта та дату видання його Міністерством юстиції України.

2. Дата та номер протоколу про прийняття рішення Центральною експертно-кваліфікаційною комісією Міністерства юстиції України про присвоєно кваліфікацію судового експерта з правом проведення товарознавчих експертиз за експертною спеціальністю 12.1 «Визначення вартості машин, обладнання, сировини та товарів народного споживання».

3. Внесення відомостей про особу атестованого судового експерта до державного Реєстру атестованих судових експертів.

⁶ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>

РОЗДІЛ 3. ЮРИДИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ФАХІВЦЯ (ОЦІНЮВАЧА) ДО ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Частиною 6 статті 244 КПК України визначено, що слідчий суддя задовольняє клопотання, якщо особа, яка звернулася з відповідним клопотанням, доведе, що для вирішення питань, що мають істотне значення для кримінального провадження, необхідно залучення експерта. **Слідчий суддя самостійно визначає експерта, якого необхідно залучити**, або експертну установу, якій необхідно доручити проведення експертизи.

Згідно ч. 1 ст. 69 КПК України експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань.

За загальним правилом доручати проведення судової експертизи можливо лише тим особам, яких атестовано відповідно до Закону України «Про судову експертизу» і включено до державного Реєстру атестованих судових експертів, ведення якого покладено на Міністерство юстиції України. При цьому, для проведення деяких видів експертиз, які не здійснюються виключно державними спеціалізованими установами, суд може доручити проведення судової експертизи іншим, крім атестованих судових експертів, фахівцям з відповідних галузей знань, але з обов'язковим дотриманням вимог законодавства щодо призначення судової експертизи (ч. 1, 3 ст. 7, ст. 7¹, ч. 3, 5 ст. 10 Закону України «Про судову експертизу»).

Частиною 2 ст. 9 Закону України «Про судову експертизу» вказано, що особа або орган, які призначають або замовляють судову експертизу, можуть доручити її проведення тим судовим експертам, яких внесено до державного Реєстру атестованих судових експертів, або іншим фахівцям з відповідних галузей знань, якщо інше не встановлено законом.

Вирішуючи питання якого саме експерта слід залучити для проведення товарознавчої експертизи, слідчий суддя приймає до уваги, що **проведення товарознавчої експертизи з визначення вартості державною спеціалізованою установою не надається можливим, з причини великої ЗАВАНТАЖЕНОСТІ УСТАНОВИ І ТРИВАЛОГО ОЧІКУВАННЯ НА ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ** згідно листа з державної спеціалізованої установи, який доданий до клопотання, а тому суд приходить до висновку, що проведення такої експертизи слід доручити фахівцю (оцінювачу), який зареєстрований у державному Реєстрі оцінювачів, що підтверджується свідоцтвом та отримав сертифікат суб'єкту оціночної діяльності, який зазначений в клопотанні.

РОЗДІЛ 4. ІНШІ ВАРІАНТИ ЮРИДИЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ НАДАННЯ ДОРУЧЕННЯ СУДОВИМ ЕКСПЕРТАМ, ЯКІ НЕ ПРАЦЮЮТЬ В ДЕРЖАВНИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ УСТАНОВАХ НА ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ТОВАРОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ

Варіант перший.

Оскільки судово-товарознавча експертиза не відноситься до переліку експертиз, проведення яких здійснюється виключно державними спеціалізованими установами, її проведення можливо доручити судовому експерту, який не є працівником зазначених установ, однак є фахівцем (експертом) з відповідної галузі знань.

Відповідно до ст. 7¹ Закону України «Про судову експертизу» підставою проведення судової експертизи є відповідне судове рішення.

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про судову експертизу» атестовані відповідно до цього Закону судові експерти включаються до державного Реєстру атестованих судових експертів, ведення якого покладається на Міністерство юстиції України. Особа або орган, які призначають або замовляють судову експертизу, можуть доручити її проведення тим судовим експертам, яких внесено до державного Реєстру атестованих судових експертів, або іншим фахівцям з відповідних галузей знань, якщо інше не встановлено законом.

Відповідно до відомостей, розміщених на офіційному сайті Міністерства юстиції України, до державного Реєстру атестованих судових експертів внесено відомості про вказаного в клопотанні атестованого судового експерта, який не є фахівцем державної спеціалізованої установи, однак рішенням Центральної експертно-кваліфікаційної комісії України йому присвоєно кваліфікацію судового експерта з правом проведення товарознавчих експертиз за спеціальністю «12.1 Визначення вартості машин, обладнання, сировини та товарів народного споживання».

Варіант другий.

Поняття судова експертиза чітко визначена в ст. 1 Закону України «Про судову експертизу» - це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду.

Залучення експерта та проведення судової експертизи - це слідча дія, яка являє собою особливу, передбачену законом форму одержання нових знань, що мають значення для кримінального провадження, за допомогою проведення досліджень особами, які володіють спеціальними знаннями в галузі науки, техніки, мистецтві, ремеслі.

Сутність експертизи полягає у проведенні досвідченою особою (експертом) за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду на основі її спеціальних пізнань

самостійного дослідження, необхідного для з'ясування обставин, які мають значення для кримінального провадження, що знаходить своє відображення у висновку експерта.

Законом України «Про судову експертизу», іншими нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності регламентуються обов'язки, права та відповідальність атестованих судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, а також організація проведення експертиз та оформлення їх результатів.

Згідно ч. 5 п.1 ст. 69 КПК України експерт зобов'язаний особисто провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок на поставлені йому запитання, а в разі необхідності роз'яснити його.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» судово-експертну діяльність у кримінальному провадженні здійснюють державні спеціалізовані установи, а в інших випадках – також судові експерти, які не є працівниками зазначених установ, та інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань у порядку та на умовах, визначених цим Законом.

Частиною третьою цієї статті визначено, що виключно державними спеціалізованими установами здійснюється судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз.

Оскільки судово-товарознавча експертиза не відноситься до переліку експертиз, проведення яких здійснюється виключно державними спеціалізованими установами, її проведення можливо доручити атестованому судовому експерту з відповідної галузі знань.

РОЗДІЛ 5. ПРИКЛАДИ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПРО ДОРУЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЕКСПЕРТАМ (ФАХІВЦЯМ) НЕ ДЕРЖАВНИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

1. Доручення проведення судових товарознавчих експертиз атестованим судовим експертам.

Типовий запис в ухвалах суду: «проведення товарознавчої експертизи вважаю за можливе доручити судовому експерту, який є атестованим судовим експертом та має право на проведення товарознавчої експертизи».

1. Куп`янський міськрайонний суд Харківської області

➤ <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73718873>

2. Автозаводський районний суд м. Кременчука Полтавської області

➤ <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73676431>

- 3. Тернівський районний суд м. Кривого Рогу Дніпропетровської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73258632>
- 4. Апостолівський районний суд Дніпропетровської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73220164>
- 5. Павлоградський міськрайонний суд Дніпропетровської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73665834>
- 6. Саксаганський районний суд міста Кривого Рогу Дніпропетровської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73708691>
- 7. Макарівський районний суд Київської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73714368>
- 8. Білоцерківський міськрайонний суд Київської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73670630>
- 9. Володарський районний суд Донецької області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73727135>
- 10. Василівський районний суд Запорізької області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73668794>

2. Доручення проведення судових товарознавчих експертиз оцінювачам як фахівцям з відповідних галузей знань.

Типовий запис в ухвалах суду: «надати доручення на проведення експертизи фахівцю, який діє на підставі сертифіката суб'єкта оціночної діяльності».

- 1. Ульяновський районний суд Кіровоградської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73646417>
- 2. Гайвороновський районний суд Кіровоградської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73645818>
- 3. Вільшанський районний суд Кіровоградської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73291964>
- 4. Ужгородський міськрайонний суд Закарпатської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73479255>
- 5. Балтський районний суд Одеської області**
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73715118>

РОЗДІЛ 6. СУДОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТИПОВОЇ ВІДМОВИ СУДОВОМУ ЕКСПЕРТУ НЕДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ У ЗАЛУЧЕННІ ЙОГО ДО ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У якості типового прикладу наводиться судове рішення *Саксаганського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області* при розгляді клопотання сторони обвинувачення про доручення проведення судово-товарознавчої експертизи. З повним текстом ухвали суду можна ознайомитися за посиланням: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73568078>.

Фабула судового рішення: Суд вважає, що в частині клопотання про доручення проведення судово-товарознавчої експертизи експерту ОСОБА_4 (свідоцтво НОМЕР_2 від 25.11.2016, місце знаходження АДРЕСА_1) слід відмовити за таких підстав. Відповідно до абз. 2 ч. 6 ст. 244 КПК України, слідчий суддя самостійно визначає експерта, якого необхідно залучити, або експертну установу, якій необхідно доручити проведення експертизи.

Згідно ч. 1 ст. 69 КПК України, експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань.

У відповідності до положень ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» судово-експертну діяльність у кримінальному провадженні здійснюють державні спеціалізовані установи, а в інших випадках - також судові експерти, які не є працівниками зазначених установ, та інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань у порядку та на умовах, визначених цим Законом.

До державних спеціалізованих установ належать:

науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України; науково-дослідні установи судових експертиз, судово-медичні та судово-психіатричні установи Міністерства охорони здоров'я України; експертні служби Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України.

Виключно державними спеціалізованими установами здійснюється судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз.

Як вбачається з «картки атестованого судового експерта», судовий експерт ОСОБА_4, котрий діє на підставі свідоцтва НОМЕР_2 від 25.11.2016 року, не є фахівцем державної спеціалізованої установи.

Таким чином, враховуючи місцезнаходження спеціалізованих державних установ, які здійснюють судово-експертну діяльність, слідчий суддя вважає за необхідне, доручити проведення судово-товарознавчої експертизи у кримінальному провадженні експертам державної спеціалізованої установи.

Авторська правова оцінка: в наведеній ухвалі суду відсутнє посилання на положення інших статей Закону України «Про судову експертизу», які надають право доручати атестованому судовому експерту не державної установи або фахівцю з відповідних галузей знань проведення судової товарознавчої експертизи, а саме: ст. 7¹, ч. 2 ст. 9, ч. 1, 3, 5 ст. 10 Закону України «Про судову експертизу». Проте, сторонам кримінального провадження звернути увагу суду на існуючі зауваження не представляється можливим, оскільки згідно норм КПК України ухвала слідчого судді оскарженню не підлягає. Заперечення на ухвалу, що не підлягає оскарженню окремо від рішення суду, включаються до апеляційної скарги на рішення суду. У разі подання апеляційної скарги на ухвалу, що не підлягає оскарженню окремо від рішення суду, суд першої інстанції повертає її заявнику, про що постановляє ухвалу, яка не підлягає оскарженню.

РОЗДІЛ 7. СУДОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТИПОВОЇ ВІДМОВИ ФАХІВЦЮ (ОЦІНЩИКУ) У ЗАЛУЧЕННІ ЙОГО У ЯКОСТІ ЕКСПЕРТА ДО ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У якості типового прикладу наводиться судове рішення *Народицького районного суду Житомирської області* при розгляді клопотання сторони обвинувачення про доручення проведення судово-товарознавчої експертизи фахівцю з відповідної галузі знань. З повним текстом ухвали суду можна ознайомитися за посиланням: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73011632>.

Фабула судового рішення: частиною 1 статті 242 КПК України передбачено, що експертиза проводиться експертною установою, експертом або експертами, за дорученням слідчого судді чи суду, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження або, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання. Не допускається проведення експертизи для з'ясування питань права.

Відповідно до частин 1 та 2 статті 10 Закону України «Про судову експертизу» судовими експертами можуть бути особи, які мають необхідні знання для надання висновку з досліджуваних питань. До проведення судових експертиз, крім тих, що проводяться виключно державними спеціалізованими установами, можуть залучатися також судові експерти, які не є працівниками цих установ, за умови, що вони мають відповідну вищу освіту, освітньо-

кваліфікаційний рівень не нижче спеціаліста, пройшли відповідну підготовку в державних спеціалізованих установах Міністерства юстиції України, атестовані та отримали кваліфікацію судового експерта з певної спеціальності у порядку, передбаченому цим Законом.

До клопотання слідчого додана копія свідоцтва про реєстрацію в Державному реєстрі оцінювачів оцінювача, якого зареєстровано в Державному реєстрі оцінювачів як оцінювача та який має право здійснювати оцінку майна та майнових прав.

Проте, інформація про зазначеного у клопотанні фахівця не зазначена в державному Реєстрі атестованих судових експертів Міністерства юстиції України (<http://rase.minjust.gov.ua>).

Враховуючи викладене та приймаючи до уваги, що оцінювач не має статусу атестованого судового експерта, слідчий суддя приходить до висновку, що в задоволенні клопотання слід відмовити.

Авторська правова оцінка: в наведеній ухвалі суду відсутнє посилання на положення статей Закону України «Про судову експертизу», що судово-товарознавча експертиза не віднесена до судових експертиз проведення яких здійснюється виключно державними спеціалізованими установами та інших статей Закону України «Про судову експертизу», які надають право доручати атестованому судовому експерту або фахівцю з відповідних галузей знань проведення судової товарознавчої експертизи, незалежно від виду судочинства, а саме: ст. 7¹, ч. 2 ст. 9, ч. 1, 3, 5 ст. 10 Закону України «Про судову експертизу». Проте, сторони кримінального провадження звернути увагу суду на існуючі зауваження не представляється можливим, оскільки згідно норм КПК України ухвала слідчого судді оскарженню не підлягає. Заперечення на ухвалу, що не підлягають оскарженню окремо від рішення суду, включаються до апеляційної скарги на рішення суду. У разі подання апеляційної скарги на ухвалу, що не підлягає оскарженню окремо від рішення суду, суд першої інстанції повертає її заявнику, про що постановляє ухвалу, яка не підлягає оскарженню.

**ONLINE ЖУРНАЛ «СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.
ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА І СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ В
ЮРИДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ»**

Назаров О.А.

**Судова практика доручення проведення судово-
товарознавчих експертиз в кримінальних
провадженнях експертам (фахівцям) не державних
спеціалізованих установ в Україні в 2018 році**

*Інформаційний довідник
судового експерта товарознавця (оцінювача)*

Довідник є додатком до електронного реферативно-наукового журналу
«Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних
знань в юридичній практиці».

Надано до друку 11.05.2018 р. формат 60x84/16
Обсяг 4,01 ум.-друк.арк. Папір офсетний
Наклад 100 прим.

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька
В-62, телефони для зв'язку:
(044) 228-76-15, +38 (093) 476-72-60, +38 (050) 493-72-81

e-mail: expertiza.journal@gmail.com

<http://expertize-journal.org.ua>